

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح الحاق کمیته امداد امام خمینی (ره) به فهرست نهادها و مؤسسات
مشمول ماده (۱۷۲) قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم»

بیان مسئله

در مفاد ماده (۱۷۲) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۷۱ تصریح شده است که صد درصد (۱۰۰٪) در مفاصحه حساب‌های تعیین شده از طرف دولت به منظور بازسازی یا کمک و نظایر آن به صورت بلاعوض پرداخت می‌شود و همچنین وجوه پرداختی یا تخصیصی و یا کمک‌های غیرنقدی بلاعوض اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی جهت تعمیر، تجهیز، احداث یا تکمیل مدارس، دانشگاه‌ها، مراکز آموزش عالی، مراکز بهداشتی و درمانی و یا اردوگاه‌های تربیتی و آسایشگاه‌ها و مراکز بهزیستی و کتابخانه، مراکز فرهنگی و هنری (دولتی) طبق ضوابطی که توسط وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی و امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌شود از درآمد مشمول مالیات عملکرد سال پرداخت منبعی که مؤدی انتخاب خواهد کرد قابل کسر می‌باشد.

در طرح ارائه شده درخواست شده است تا کمیته امداد امام خمینی (ره) به فهرست اشخاص حقوقی ذکر شده در این ماده اضافه شود تا کلیه منابع واریز شده به حساب این نهاد از طرف اشخاص حقیقی و حقوقی مختلف جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی آنها محاسبه شود.

انگیزه طراحان طرح افزایش توان مالی کمیته امداد امام خمینی (ره) و همچنین بالا بردن انگیزه کمک و مشارکت بیشتر خیرین در ارائه کمک‌های خود به این نهاد است.

این طرح با اندکی تغییرات و همچنین اضافه شدن سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی به مفاد آن در کمیسیون اقتصادی به تصویب رسید.

اظهار نظر کارشناسی

- در صدر ماده (۱۷۲) قانون مالیاتهای مستقیم این اختیار به دولت داده شده است که حساب‌هایی را برای دریافت برخی منابع مالی، کمک‌ها و نظایر آن که به صورت بلاعوض و برای مصارف خاص (تعیین شده در مفاد ماده (۱۷۲) قانون مالیاتهای مستقیم) از طرف اشخاص حقیقی و حقوقی ارائه می‌شود را تعیین کند. در ذیل ماده فوق تصریح شده است که مبالغ پرداخت شده از طرف اشخاص یاد شده در دوره مذکور جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی آن دوره اشخاص محسوب می‌شود.

لذا با توجه به اختیار ارائه شده به دولت در صدر این ماده نیازی به ارائه طرح قانونی و اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم و مفاد ماده (۱۷۲) نیست و دولت در صورت نیاز می‌تواند با تعیین حساب کمیته امداد امام خمینی (ره) مفاد این ماده را به این نهاد تسری دهد.

- تصویب و اجرای این طرح می‌تواند منجر به کاهش درآمدهای مالیاتی دولت شود. از این منظر این طرح مغایر با مفاد اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است. اگر اهداف این طرح از سوی دولت و با ارائه لایحه‌ای قانونی صورت گیرد در این شرایط مغایرت آن با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی موضوعیت نداشته و می‌تواند اهداف فوق تحقق یابد.

- شائبه تعارض مفاد این طرح با مفاد تبصره «۱» ماده (۱۱۷) قانون برنامه پنجم توسعه نیز وجود دارد. چرا که در این تبصره برقراری هرگونه تخفیف، ترجیح و یا معافیت مالیاتی و حقوق ورودی علاوه بر آنچه که در قوانین مربوطه تصویب شده برای اشخاص حقوقی و حقیقی طی سال‌های اجرای قانون برنامه پنجم توسعه ممنوع شده است.

- بسیاری از ارائه‌کنندگان کمک به مؤسسات و نهادهای خیریه انگیزه مالی و یا کسب برخی امتیازات (مانند هزینه قابل قبول بودن منابع کمک از طرف سازمان امور مالیاتی) را ندارند. لذا گره زدن این اقدامات به برخی امتیازات مالیاتی و... ممکن است آثار اجتماعی و فرهنگی مطلوبی را در پی نداشته باشد. لذا تا حد امکان توصیه می‌شود از قانون کردن این قبیل مسائل آن هم در قالب اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم پرهیز شود.

- اضافه کردن نهادها و مؤسسات دیگری همچون سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران به مفاد طرح می‌تواند عوارض نامطلوب مترتب این طرح را افزایش دهد.

جمع‌بندی و پیشنهادهای سیاستی

با توجه به اختیار اعطا شده به دولت در تعیین برخی حساب‌های مدنظر برای دریافت کمک‌های اشخاص حقیقی و حقوقی و مکلف شدن سازمان امور مالیاتی برای پذیرفتن آن مبالغ به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی آن دوره اشخاص کمک‌کننده و همچنین مغایرت مفاد طرح با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی؛ ضرورتی برای ارائه طرح اصلاح مفاد ماده (۱۷۲) قانون مالیات‌های مستقیم برای اضافه شدن کمیته امداد امام خمینی (ره) به فهرست نهادها، مؤسسات و سازمان‌های موضوع این ماده وجود ندارد.

دولت می‌تواند و این اختیار را دارد که حساب‌های این نهاد (کمیته امداد امام خمینی (ره)) را به‌عنوان حساب‌های موضوع این حکم معرفی نماید تا پرداخت‌کنندگان کمک‌های بلاعوض به این نهاد از مزایای تصریح شده در حکم ماده (۱۷۲) این قانون استفاده کنند.

لذا کلیات طرح ارائه شده مخالف با مفاد اصل هفتادوپنجم قانون اساسی بوده و از نظر کارشناسی نیز مطلوب و

ضروری ارزیابی نمی‌شود. علاوه بر این همان‌طور که در بخش‌های قبل تصریح شد، شائبه مخالفت این طرح با مفاد تبصره «۱» ماده (۱۱۷) قانون برنامه پنجم توسعه نیز وجود دارد که در این صورت تصویب آن نیازمند دوسوم آرای نمایندگان است.